

Inserati se sprejemajo in velja tiskovna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " " " 2 " "

15 " " " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto 10 gl. — kr.
za pol leta 5 " — "
za četrt leta 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.
za pol leta 4 " 20 "
za četrt leta 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši, št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zopet o duhovski plači.

Z Gorenjskega.

Državnemu zboru je predložena postava o vravnjanji duhovske plače. Stari prijatelj duhovstva, prelubi naš Stremayer, ki se še prav nič ni poboljšal, zopet je tisto osnovo spravil na dan, s katero je že enkrat nas uboge „črube“ hotel osrečiti; osnovo, o kateri mora vsak pravični soditi, da ne spoštuje preveč našega stanu.

Učitelji, žandarji, nadzorniki jetnikov, briči so na boljšem, kakor duhovni pomočniki, ki so se šolali 16 let, in morajo svojemu stanu primerno se nositi, dalje se izobraževati, vsa narodna podvzvetja podpirati itd. Župnikom na najtežavnejših župnijah z več tisuč prebivalci milostljivo je vržena siromaška plača 500 gl. in to ne kar v denarji; s štolnino, biro, z ustanovami. Splošno mnenje je med duhovstvom, da po novi postavi, ako se sprejme kakoršna je v načrtu, naše stanje ne bo nič zboljšano. Vlada bi imela samo ime, da nam ga je zboljšala, in bi nam za nekaj časa jezik zavezala.

Naj navedem v dokaz nekatere točke.

1. Po nekem ministerskem ukazu se zdaj po vsakem novem umestenju v službo zapisana bira vnovič po desetletni poprečni ceni zaračuni, in tako se zgodi, ker imajo žita sploh več ceno kakor nekdanj, da se skoraj povsod več ali manj od prejšnje kongruie odtrga; tako da se naša služba namesto zboljšuje le prikrajšuje, kar je mogoče. Dokazov je dovolj in marsikdo mora to bridko občutiti. Prašam pa, zakaj se naša trdo zaslužena in težko nabrana bira tako visoko računi kakor žito na trgu? Vsak skušeni mora vedeti, da a) birno žito je vselej precej odstotkov slabše od družega; b) žita v krajih oddaljenih od trga morda po 3, 4, 5 ali več ur, zopet zavoljo tega mnogo na svoji vrednosti izgubijo; c) da vse bire mnogokrat pri najboljši volji zavoljo velike revščine ljudi ni mogoče skupaj spraviti, ako ne mara duhoven biti svojih duhovnanov eksekutor in brič. Bira se mora tedaj vračunati po najmanjši ceni, ki je mogoča, vsaj 50% nižje kakor žito na trgu.

2. V stanovitno duhovsko plačo hočejo po novi postavi vračunati vse verske ustanove. To je druga krivica. Kakošen namen so pač imeli ustanovitelji pri ustanovitvi svetih opravil? Morda s tem duhovnom le skrbti in sitnosti napravljati in jim prikrajševati dohodke? Gotovo ne! Vsaka ustanova ima zraven poglavitnega namena tudi tega, duhovnom zboljšati materialno stanje. Po novi in tudi po prejšnji postavi je ta namen iluzoričen! Duhovske službe bodo potem za toliko na slabšem, kolikor je ustanov; zakaj kjer ni ustanov, tam lahko duhoven sprejema manualne štipendije in teh še do zdaj niso mogli djati pod kontrolo; kjer pa je veliko ustanov, tam se bo privržek iz verskega zaklada ali državna sub-

vencija zmanjšala lahko za 100–200 gl. Kteri duhovnik bo potem še z veseljem sprejel ustanovo, ali se je ne bo vsak branil? Ali pa ne bodo s tem tudi cerkve oškodovane na svojih dohodkih?

3. Projektirana plača duhovska je naravnost krivična in sramotna. Najmanjša plača, ki se spodobi duhovnemu pomočniku, je 400–500 gold., župnikom 600 in več. Ali si mislijo gospodje pri zelenih mizah ali na ministerskih sedežih, da nam Bog denar skozi okno meče?

4. V stanovitno plačo se štolnina ne sme vračunati; zakaj po pravici se župnikom velikih far, kjer je neprimerno več opravila, spodobi večje plačilo; in to se bo zgodilo, ako se pusti štolnina prosta. Kolikor večja župnija, toliko večja štolnina, ki se mora pa tudi vendar enkrat že časom primerno vravnati.

5. Dohodki od zemljišč se vračunati ne smejo, ker gotova resnica je, da sedanji čas zemljišča ne dajo dobička, pač pa največkrat zgubo. Dokaz temu je, ker ravno za največje fare je najmanj kompetentov, ker se vsakdo boji velike ekonomije.

Nekaj še ne morem zamolčati, kar mi je že večkrat na misel hodilo, kadar se je govorilo o zboljšanju naše plače. Mi smo le preveč tih! Uradniki, učitelji so upili, dokler jim niso zares zboljšali plače, — kaj pa mi?

Le molčimo in pustimo, da preko naših glav sklepajo o nas in nam mečejo kosti in drobtinice od državne mize. Kteri so v boljših službah, si mislijo: mene to ne zadeva; reveži po hribih, slabo plačani in mnogo mučeni si pa mislijo: kaj bom jaz ubožec opravil!

Tovarši! temu ni tako, glasimo se, da ne bo za veliko let prepozno, potem se znamo kesati; zdaj je na krmilu konservativna stranka. Na Dunaji imamo svojega duhovnega tovariša g. Kluna. Pošljimo mu peticijo in naznamo mu točke, da jih pri obravnavi državnemu zboru naznani. V vsaki dekaniji naj se vsaj eden tega posla loti — toda precej, ker postavni načrt pride skoraj do obravnave. Naj ne bo ta beseda glas upijočega v puščavi!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 4. februarja.

Novega naučnega ministra še nimamo in oficijozni listi pišejo, da ga še ne bomo kmalo imeli. Čehi in klub desnega centra pa baje ne bodo glasovali za vladno predlogo v bosenski zadevi, za katero mora ministerstvo imeti dvetretjinsko večino, ker je ustavno vprašanje, če Taaffe prej ne dopolni ministerstva z avtonomisti.

Nemško-pemski poslanci so tedaj imeli posvet o svoji bodoči politiki. Skovali so neki memorandum, ki pobija tirjatve češkega naroda. Natančnejši zapopadek tega memoranduma ni znan, ker so posvetovanja bila

tajna. Dunajska „D. Ztg.“ v nekem članku piše, da nemški pemci morajo slediti le svoji taktiki, ali od besede do besede ovreči tirjatve češkega memoranduma ali pa ofenzivno pot za brambo nemških prav nastopiti, ker je zmernost nasproti Čehom nemogoča. Med drugim piše ta židovski list: „Mi smemo zahtevati, da nas ne bodo več korak za korakom odrivali iz pozicij, ki jih je imel nemški jezik pred 25 leti. Takrat je bila nemščina državni jezik v vseh deželah, čez ktere je gospodoval avstrijski vladar“.

Vnanje države.

V Italiji imajo velik križ, ker jim zmiror denarja manjka; čeravno je na vsako stvar že davek naložen, vendar imajo vsako leto pomanjkljivosti (deficit); letos jim manjka celih 500 milijonov lir; to bi bilo skoraj neverjetno, ko bi se ne vedelo, kako se tam gospodari. Vsak mesec so novi ministri, novi in stari potem vlečejo plačo; dežela je revna, pa vlada ne skrbi, da bi se poljedelstvo povzdignilo, ali da bi se oživila domača obrtnost, temuč le to je njena skrb, kako bi se vojaki pomnožili, in nove oklepnice kupile itd., da bi zamogli zopet enkrat Avstrijo napasti. Pri tem pa ne pomislijo, da se Lahom v Avstriji v materialnem oziru bolje godi, nego v Italiji.

Nemški vladi prijazni listi pišejo, da je povod zvišanju nemške vojske napravljajoča se zveza Rusije s Francozi in slovansko gibanje v Avstriji. Neodvisni nemški listi pa hudo grajajo to obteženje nemškega državnega budžeta, ki škoduje materialnemu razvoju Nemčije.

Na Irskem hudo vre, člani parlamenta stoje na čelu ljudskega gibanja. Nedavno je Irec John Bright zahteval odpravo fidejnih komisov in vladno podporo najemnikom.

Španski državni zbor „cortes“ je z 240 proti 10 glasovi odpravil suženstvo na otoku Kubu. — Saj je že bil tudi čas za to.

Angleži se boje novih nemirov v Afganistanu konec tega mesca. — Nek vodni članek „Daily Telegrapha“ svetuje, da Anglija Afganistan in Herat podeli v dar kakemu domačemu indijskemu knezu. Ta list kakor je znano stoji v tesni zvezi z angleško vlado, zato morda izraža namerenja vlade same. — Ker Angleži sami niso kos pomiriti Afganov, hočejo to na ta način kakemu domačemu indijskemu knezu prepustiti. Ni verjetno, da bi se kdo tega daru posebno veselil.

Poročila iz Prizrena javljajo, da sta se Muktar paša in vodja albanske lige sprla, ker je prvi zabranil potovanje enega pooblaščenca v Carigrad. — V Albaniji je zdaj močna laška propaganda, ki dela za ustanovitev avtonomne Albanije.

V turških provincijah v Aziji in Evropi gospoduje velika beda. Ljudje mrjejo od glada po mestih po ulicah. To so žalostni na-

sledniki vojne, ki ste jo turška trmoglavost in angleška sebičnost zakrivali.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 2. februarja. (Iz državnega zbora. — Politično stanje. — Odseki.) V zadnji seji državnega zbora je bila brez ugovora sprejeta postava, ki vladi daje oblast, da sme za to leto nabrati navadno število vojaških novincev. Vojni minister je pri ti priliki nasvetoval, naj se v postavo sprejme določba, da se bode odslej nabiranje vojakov vršilo meseca marca in aprila, ker se pozneje že pričnejo razna dela na polji, ki bi vsled nabiranja novincev škodo trpela. Potem je bilo rešenih več peticij in potrjenih nekaj volitev. Na dnevnem redu je bila tudi volitev Ofenheimova. Radovednega ljudstva se je bilo toliko zbralo na galerijah, da še nikdar nismo videli toliko poslušalcev. Pa Ofenheim jih je speljal na led. Ko se obravnava prične, prebere zapisnikar pismo, v katerem Ofenheim naznanja, da se državnemu poslanstvu sam odpove. To je bilo prav pametno, ker bi bile pri obravnavi zopet na dan prišle reči, zavoljo katerih se je moral Ofenheim pred sodnijo zagovarjati. Schönerer in še neki drugi poslanec leve stranke sta hotla o tej priliki zoper Ofenheima govoriti in bi bila že skrbela, da bi zanimivih reči gotovo ne bilo manjkalo. Volitev bi bila gotovo zavržena, ker je odsek skoraj enoglasno tudi pri zadnji seji sklenil ostati pri svojem predlogu, da naj se volitev Ofenheimova ne potrdi. To je menda bilo tudi vzrok, da je Ofenheim, ki je prej še zmerom upal ugodnega uspeha, v četrtek zjutraj poslal svojega sina k dr. Smolki, ki je načelnik legitimacijskega odseka, ter mu naznanil, da svojo reč popolnoma njegovi razsodbi prepusti. Dr. Smolka sinu na to odgovori, naj gre nemudoma domu in očetu sporoči, da naj spiše svojo odpoved in jo pošlje predsedniku. „To imam že pri sebi, odgovori sin“. „Dajte jo sim“, reče Smolka, ki odpoved mahoma nese predsedniku, ter Ofenheima s tem obvaruje nove biamaže. Nekteri judovski listi, zlasti „N. fr. Presse“, so pri tej priliki pisali, da je odpoved Ofenheimova zbornico obvarovala pred zmoto. Pa dokazov zoper postavnost volitve je bilo dovolj, da bi bila zbornica z mirno vestjo glasovala za ovrženje volitve, in le judovska predrznost zamore trditi, da bi se bila volitev po krivici ovrгла. Ofenheim neki misli vnovič kandidirati, pa „D. Ztg.“ mu že zdaj napoveduje, da se bo njegova volitev tudi potem ovrгла, kobi bil še enkrat izvoljen od bukovinskih judov.

Desnica je še vedno obsojena s potrpežljivostjo čakati dopolnitve ministerstva. Za trdno se je obetalo, da bode za zdaj vsaj naučni minister imenovan iz desne stranke in da bo reč rešena, preden pride bosenska postava na vrsto; pa levičarji so zviti kakor kozji rog, oni vedno preže, kdaj bi se vladi in kroni tako prikupili, da bi jim zopet vlada prišla v roke, zato pa mora tudi desnica biti jako previdna v svojem ravnanju, zlasti ker zgubi večino, ako bi s svojo politiko moravske velike posestnike pa liberalne ministre prisilila, da se ločijo od nje. Le počasi se politično obnebe vedri, in po vsestranskem prevdanku pač ni težko razsoditi, da naši poslanci v treh mesecih ne morejo popraviti, kar so nasprotniki v 10 letih pokvarili. Liberalci so podobni sovražniku, ki tiči za trdno in velikansko trdnjavo, ktera se pa brez velike zgube laglje po previdnem obleganju, kakor pa s silnim naskokom v pest dobi. Da višji krogi resni-

čno želé drugačne politike, kakor je bila zadnjih 10 let, priča najbolj to, da konservativnim klubom vedno priporočajo edinstvo in solidarnost, po kateri so vsi za enega in eden za vse. Ta edinstvo je v političnih vprašanjih, pa se ve da so v raznih deželah razne razmere in poslanci so dolžni se ná-nje ozirati. To je tudi najglavnejši vzrok, da bodo vsi avtonomistični klubi glasovali za bosensko upravno postavo, ki se začne jutri obravnavati in za katero potrebuje vlada zopet dve tretjini glasov. Pa ker je liberalni klub enoglasno sklenil za njo glasovati, bo brez dvoma sprejeta, ako bi tudi naprednjaški klub nasproti glasoval, kar se pa danes še ne ve.

Obrtniški odsek je v zadnji seji volil tri poročevalce, ki bodo posamezne oddelke vladine predloge pretresali in odseku o njih poročali. Za razmere med mojstri in pomočniki je bil izvoljen grof Belcredi, za obrtniške nadzornike poslanec Bodynski, za pomočne blagajnice pa Hevera. Prično bom o tej reči obširneje pisal. Tudi davkarski odsek je rešil svojo nalogo. Večina sicer ostane pri svojih nasvetih, pa v zbornici se bo najbrže sprejet vladini predlog, ker so si Moravci, Mladočebci in Slovenci v odseku pridržali pravico v zbornici glasovati tako, kakor je za njihovo deželo najboljše.

Iz Brdskega okraja, 28. prosenca. (Huda zima in stavbe.) Silni mraz, kateri je trajal skoro ves mesec gruden, in je o novem letu tu pri nas prejenjal za dva dni, še zdaj ni prejenjal. V tem dolgem času so vode zelo vsahnile ali spremenile se v led, tako da je po nekterih krajih hudo za vodo; mlinarji težko, nekteri pa še celo nič ne meljejo. Ljudje in živina veliko trpe od mraza, korenstvo in zelje po kletih zmrzuje, po nekterih krajih tudi vino, z eno besedo vse, kar je zmrzlini podvrženo in ni v najboljših shrambah skrbno shranjeno in zaprto. Pač se bo letošnja zima dobro zaznamovala v časnikih. Dobro bi pa tudi bilo, da bi jo zaznamovali vsi, kateri imajo slaba poslopja in shrambe, bodi si za živali ali druge pridelke, da ne bo mraz toliko pridelkov pokvaril ali vničil, pa tudi uboge živali ne tako grozovito mučil in trpinčil. Naj bi vsa slaba poslopja dobro popravili in prenapredili ali z novega postavili tako, da bodo v njih imeli vse svoje imetje lahko varno spravljeno pred mrazom, vročino in drugimi neugodami ter tako varovali sebe, svojo družino in celo domovino pred mrazom in pomanjkanjem.

Želeti bi pa še bilo, da bi si tudi država blagovolila to k srcu vzeti, da bi pomagala in podpirala tudi pri kmetijskih stavbah. Dobra in močna poslopja so poglavitna reč, na katero bi se moralo bolj paziti in več storiti zánjo od vseh strani, posebno na kmetih, kjer so večidel še prav v bornem stanju. Lepa in trdna poslopja pomagajo k zloznosti pri vsakem delu, varno in čedno hranijo imetje, varujejo škode in dajo dobiček ter tako povisajo srečo in blagostanje, lepšajo vasi, kraje, dežele in občno domovino, in vsacega, kdor jih vidi, navdajo z veseljem in radostjo ter mu obude spoštovanje do njihovih prebivalcev.

No, ker že o stavbah pišem, naj še omenim, da je ljubljansko-kamniška železnica povzročila pri nas sem ter tje prav živahne pogovore, kako bi se zidala, bo li privatna ali zasebna, če se bo kaj zaslužilo itd. In pri takih pogovorih mi pride na misel novi predlog, da bi se od ljubljansko-kamniške železnice zidala enaka železnica od Trzina proti Domžalom na Dob, Krtino, Zalog, ob potoku Rača proti Moravcem in dalje ob vodi Drtišci memo-

Peč, Kanderša na Zagorje. Po tej dolini ni nobene lepe državne ceste, ampak le odročna in po starem kopitu čez mnogo klancev in kotel delana kantonska cesta, koja je grozno mučna za ljudi, živino in vozove, težki vozovi se ne morejo voziti. Vožnje gre pa po teh krajih veliko, pa bi je bilo še veliko in veliko več, ko bi bila železnica. Prvič se prevozi tukaj precej veliko kmetijskih pridelkov, prešičev in lesa, drugič je milijone železniških voz (vagonov) kremenastega belega in rujavega peska, kateri se vozi v steklarnice, iz kojega se steklo dela; tretjič v moravški dolini je na milijone vagonov kamna, s katerega podobarji podobne delajo ker je tako mehek, da se dá lože in lepše rezljati, kakor les. Zlasti je pa ta kamen vsega priporočila vreden za vse tiste, kateri delajo nova pohištva ali stara popravljajo, za podboje (bangarje) pri sobah, ki nič več ne veljajo kakor leseni, trpe pa skoro večno, pa tudi močijo in golazen se ne mora v njih ploditi. V Moravčah sem videl s tega kamna bangarje lepo pobarvane kakor lesene, da sem mislil, da so leseni. Kdor želi dela s tega kamna, naj se oglasi v vas Straža v moravški dolini, tam so večji del vsi posestniki kamnoseki, zlasti Anton Krašovic in sin.

Tudi ljudi pride mnogo za prepeljati po teh krajih, tako da bi bilo po tej železnici več vožnje, kakor po ljubljansko-kamniški železnici, če bi že drugoga ne bilo za prevaževati, kakor sem povedal, pa bo še na priliko premoga iz Zagorja, Tribolja itd. Zato bi bile pa tudi obresti boljše, in če bi bilo delo na akcije, sem tudi jaz kupec na nje. Toraj, domači podvzetniki, na delo, brez dela ni jela. Država bi pa morda tudi kaj podpore dala.

Radoveden sem, kaj poreko k temu vsi tisti, kateri imajo vožnjo po teh krajih in katerim je mar za občni blagor domovine in države?

J. R.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 4. februarja.

Bosenska postava je bila v današnji seji skoraj enoglasno sprejeta; — v državno sodnijo izvoljeni so kandidati desnice. Prihodnja seja z obravnavo zemljiške postave je četrtek 5. februarja.

Domače novice.

V Ljubljani, 5. februarja.

(Podporno duhovsko društvo) bi bilo čez tri leta v sredo 28. jan. t. l. obhajati imelo svoj občni zbor v namen novih volitev, a ni prišlo dosta družnikov, čemur se o hudem zimskem času ni čuditi. Okl calo bode občni zbor, kakor se čuje, z „Matico“ vred, kar je po tem takem tudi „Matici“ opominj, ne sklicati shoda o dobi neugodni. Mnogim vprašanjem, kdaj pridejo „Matične“ knjige na svetlo, odgovarja se iz pisarnice „Matice“ slovenske v „Novic.“ 28. jan., da se je tisk zaradi natančnega dela pri „Terminologiji“ in zaradi obširnega „Letopisa“ zakasnil toliko, da se knjige niso mogle precej v novem letu razpošiljati. Naznanjamo pa, da bodo prihodnji teden gotove, in potem bodo se nemudoma razpošiljale.

(Cvetje) z vertov svetega Frančiška nas je kakor v 1., tako tudi v 2. zvezku oveselilo in voščimo mu dober uspeh pri dobrem našem ljudstvu. Kar pa „opazke literarne, jezikoslovne in druge“ zadene, je 1. o naslovu našega lista resnična; 2. zakaj sonce, ne solnce, in 3. kako je pa s tistim mej namesti med? — ste pa obe Markovi, in svetovali bi častitemu vred-

ništvu blagovoljno, naj ranjkega patra nikar ne kliče sedaj spet nazaj v življenje t. j. v slovnost slovensko. To pa — brez zamere!

(Klic na pomoč.) Od zelo spoštovane strani smo dobili sledeči dopis s prošnjo, da ga priobčimo. Temu vstrežemo z nado, da bi ta klic ne ostal glas upijočega v puščavi. Dopis se glasi: Premožani — hujši ko cigani — obsedajo, oblegajo, obhajajo, obzvanjajo belo Ljubljano, da se jej vse v glavi vrtili! Kaj takega bogme ni nikjer v nobenem drugem mestu. Najmanj po trikrat tri t. j. devet vozov na dan se premoga ali kali — prevaža po ulicah, cestah, trgih, in pri tem zvonil in pozvanja in žvenklja, da vse skozi ušesa doni ne le bližnjim, tudi daljnim. V tem se skušajo vozarji in dražijo, in županstvo pusti, da se tako muči in trpi občinstvo. Ali res ne bo nikdar miru? Od ranega jutra do poznega večera — pred cerkvami in šolami — to ropotanje. Naj posnemajo tudi drugi trgovci in kupci te premožane! Ali bodo mestni odborniki k temu vedno molčali? Ali ne veste, da človeštvo slabši in čutnice njegove so zelo občutljive, da jih vendar tako dražite? Naj se s svojimi vozmi razpostavijo na gotovih trgih, prostoriščih, kjer jih naj poišče, kdor jih potrebuje; nikar pa — za Boga! — ne pustite jim po tem načinu vznemirovati pokojnih stanovnikov, ki davke plačujejo gotovo tudi zato, da se jim mir in red ohranjuje v mestu.

(Vabilo.) V pomoč stradajočim Notranjem napravi čitalniški moški zbor na debeli četrtek 5. dne t. m. v prostorih čitalniške restavracije pevsko veselico. Program tej veselici je: 1. Eisenhut: „Bura“, moški zbor z bariton-samospevom. 2. „Jurček“, komičen čveterospev. 3. Koschat: „Pozdrav domovini“, moški zbor s tenor-samospevom. 4. Nedved: „Zvezdi“, samospev za bariton in zbor. 5. Eisenhut: „V naravi“, šaljivi zbor. 6. Hajdrih: „V tibi noči“, čveterospev. 7. Rihar: „Mlatiči“, moški zbor. 8. Genée: „Laška salata“, šaljivi moški zbor s samospevom za tenor (gospod Meden.) 9. Regnert: „Krojaška“, osmospev. 10. Koncert gledališke godbe pod vodstvom kapelnika gosp. Meyerja. — Vstopnina za osobo 30 soldov, brez omejenja posebne radodarnosti. Začetek ob 7½ ur zvečer. Čitalnični pevski odbor.

(„Beseda“ v čitalnici ljubljanski 1. t. m.) Radosten vreže poročevalec pero, popisati to besedo, o kateri je le en glas: „lepa je bila.“ Občinstva izbornega obeh spolov, vnanjega in tukajšnjega, raznih stanov ponosno število, „beseda“ po vsem izgledno izvršena — res, več se skoro ne dá želeči. Pričela se je „beseda“ s Hajdrihovo „Jadransko morje“, pevski zbor čitalničin jo je z znano izurjenostjo izvršil. Za to nastopite gosp. Grbiceva in Lavričeva s Cirknice. Že stopivšima na oder je plosknilo po dvorani, burra pohvala pa jima je donela po izvršitvi njenih dvospevov, ktere je gosp. Grbič kaj spretno spremljal na glasoviru. Gosp. Parma in gospica Orlova sta jako lepo in elegantno izpeljala Beriotovo fantazijo za violon in glasovir, ravno tako gladko in spretno je tekla tema in gosp. Kleinu Danleova fantazija za dva violona in glasovir; mlada gospoda imata lep talent in lepo spretnost na svojih inštrumentih, vsi trije so želi navdušeno pohvalo. Gospe Grbiceva in Lavričeva ste potem pokazali, da ste v samospevu ravno taki umetniki, kakor v dvospevu. Najprej je pela gospa Lavričeva dve Mendelsohnovi pesmi: „Mesec“ in „Spoved“ in ko je občinstvo jej vse navdušeno ploskalo, je pridala še „Kje dom je moj?“ in s tem segla v srce

vsemu občinstvu. Ravno tako je gospa Grbiceva po Maierbeerovi „pesmi pažeta“ razveselila poslušalce z domačo. „Pod oknom“, ktero pa zna tudi peti, da se mora prijeti čutja. To je bil plosk! — Končala se je beseda z Ipavčev „Kdo je mar?“ To težko skladbo so naš vrli pevci izvršili v čast sebi in skladatelju v radost občinstvu. Hvala jim, hvala vsem drugim, le škoda, da gospoda Grbica nismo tudi slišali. — Po besedi je bil krasen ples, kadirilo je plesalo okoli 70 parov.

S tem bi bilo naše poročilo sklenjeno, če bi ne imeli pristaviti še nekaj, kar nam s srca kipi v pero. Slišali smo namreč — česar že skoro ne pomnimo — z nježnega grla notranjskih grlic, čast. gospej Grbiceve in Lavričeve, na našem čitalničnem odru domačo pesem Žalibog naše gospe in gospice, po tujih učiteljih glasbe in petja zapeljane, vsako tujo pesem bolj obračajo ko domačo, in se skoro sramujejo peti jo vzlasti na odru. Ali ste take zdaj slišale od gori omenjenih gospej, kako lepa, kako mila, kako v srce segajoča, kako gniljiva je naša domača pesem vzlasti z ženskega grla? Ali bi ne bile tudi skladbe domače na glasoviru itd. lepe, vredne, da jih ne zanemarjate tako, kakor se to žalibog godi? „Bodi lepa pesem tuja — lepša, kakor tvoja, ni.“ — Te po Vilharjevi spremenjene besede naj bi si zapomnile naše ženske glasbene umetnice, pa tudi moški, potem bomo gotovo zopet v svojih prostorih slišali več domačega, kakor zadnji čas. — Zato hvala, slava notranjskima grlicama, da ste postavili domačo pesem zopet na častni oder, kjer je njeno pravo mesto.

(Srednje in z njimi združene šole) sklenejo po Stremajrovi postavi prvo šolako polletje 14. t. m., toraj prvo soboto v postu, in prično drugi tečaj kvaterno sredo 18. t. m. Slab „omen“ k začetju! Po tem takem imajo strogo šolo pustne dni, pepelnice itd. — Ali bi ne bili mogli v tem se premeniti, in ali res mé-nijo, da se po njih obračal bode koledar?

(Kakošne profesorje imamo Slovenci.) Iz „Slov. Naroda“ posnamemo, da je na mariborski gimnaziji, kjer je dve tretjini slovenskih učencev, med 15 profesorji 11 Nemcev; na tamošnji realki je med 13 profesorji samo eden Slovenec; na mariborski pripravnički je med 11 učitelji polovica tujcev; v Celji so samo 3 slovenski profesorji, v Ptujem jih je samo polovica; v Celovcu so na gimnaziju samo 3 Slovenci, na realki tudi samo 3 Slovenci, v pripravnički ni nobenega Slovenca; v Beljaku sta samo dva slovenska profesorja; na goriškem gimnaziju je samo 8 slovenskih učiteljev, na realki pa samo trije; na Kranjskem je po srednjih šolah skoro polovica tujcev, ne umetih našega jezika. Nasprotno pa izvrstni slovenski profesorji morajo služiti med Nemci, na Hrvaškem itd., in ne pridejo v domovino, čeravno so za to že večkrat prosili. Če sedajna vlada v tem nič ne spremeni, potem vémo, da je njena nepristranost le v besedah in da nemamo od nje nič pričakovati.

(„Slovenec“) je došel v zameno česki list „Pokrok“, izvrstno vredovan, kateri ima res kaj v sebi. Ta pravi na pr., da bode državni zbor napredoval morebiti v sedanji obliki do velikonočnih praznikov, in kakor se kaže, bode s Taaffejem opraviti imel naposled — Pavliha!

(Brencelj.) XII. letnika prva številka je prišla v soboto na svetlo bogata in mikavna zavoljo raznovrstnosti. Na zadnji strani ima podobo z napisom: „Po volitvi na Dolenjskem.“ Podoba kaže Slovenca in Kočevarja, kako si roki podajata v spravo in zvezo zoper nemčurja, ki izza hrasta plašno gleda to pobra-

timstvo. — Odslej bo „Brencelj“ izhajal le po enkrat na mesec, a celo veliko polo debel, toraj bodo naročniki dobivali veliko več berila, kakor do zdaj. Cena mu ostane stara, namreč 3 gld. za celo leto, 1 gld. 50 kr. za pol in 80 kr. za četrt leta. Kdor ga še ni naročil, naj to brž stori.

(Iz mestnega starešinstva ljubljanskega) izstopijo letos: I. razreda Dreo, Dežman, Lasnik, dr. Schaffer; II. razreda vit. Kaltenegger, Čuber, Bürger, Lašan; III. razreda pa dr. Ahčič in Regali. Za te bo toraj nova volitev.

(„Dramatično društvo“) uljudno prosi sl. národna društva in posamezne gospode, katerim so se na njihovo prošnjo posodile knjige, igre ali muzikalje, naj brez odloga franko vrnejo društveno imenje, ker bi društvo prisiljeno bilo prijaviti imena zaočrnanh izposojevalcev, če bi ta poziv bil brez vpeha. Odbor.

Razne reči.

— Gospod Štefan Vrankar, župnik pri Jezeru na Koroškem, je 3. t. m. ob dveh zjutraj za pljučnico umrl.

— Za katoliško cerkev v Banjiluki je daroval biskup J. Strosmayr 100 gld.; za cerkev v Slunju biskup J. Posilović 50 gld.; Biskup v Brnu Karel Nöttig je postal pristav papeževga prestola in starosta (grot) Rimski. — Pravoslavni biskup in namestnik Karloviške eparhije German Andjelč je postal tajni cesarski sovétnik, kar ni bolj pomembe nasprot Madjarom in Srbom!

— V Rusiji so l 1878 bila vseučilišča: v Petrogradu, Moskvi, Harkovu, Kazanu, Kijevu, Odesi, Derptu in v Varšavi. Dijakov je bilo na njih slušateljev redovitih 6901, izrednih 336.

— V Zagrebu so nekterim narodnim poslancem zboru ogerskem dijaci nedavno okna pobijali, in vsled tega so izključeni štirji učiteljski pripravniki, devet gimnazijcev, in nekaj pravoslovcev vseučilišnikov. — Nekteri so časnik „Obzor“ svoj javno sožgali. — Prikazni, ktere potrebujejo pojasnjenja. — Kdo nam ga bode dal? —

— Hrvatska literatura leta 1879.

90. Rad jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga XLXX. U Zagrebu 1879. Tisak dioničke tiskare. Cena 1 for. 50 nov. Sadržaj: Nacrt naše metrike narodne obzirom na stihove drugih naroda a osobito Slavens, od L. Zime. Povjestnik Ivan Lučić, Trogiraniin. Na uspomenu 200 godišnjice smrti njegove, od dr. Fr. Račkoga. — Putovanje po balkanskom poluotoku XVI. veka od dr. P. Matkovića (J. Feliks Petančić i njegov opis puteva u Tursku); — Odpor i buna radi desetine u biskupiji zagrebačkoju XIV. veku, od J. Tkaličića; I vodi iz zapisnika jugoslav. akademije znanosti i umjetnosti.

91. Dječiji jadi napisao dr. Nikola J. Petrović. U Biogradu. Nakladom knjižare V. Valožića 1879.

92. Hrvatska narodnost iliti duša hrvat-skoga naroda. Povjestno filozofička razprava, napisao Gj. St. Deželić. Zagreb. Tiskom L. Hartmana i družbe 1879. Cena 60 nov.

93. Starine. Knjiga XI. izdaja jugoslovenska akademija znanost i umjetnosti. Sadržaj Popis prodaja dubrovačkih iz XIV. veka od S. Ljubića. — Izprave XV. veka iz crvene knjige zagrebačkoga kaptola od J. Tkaličića. To je znamenit prilog za proučenje feudalnih odnošajev u Hrvatskej. — Dopisi izmédju kraljskih turskih i hrvatskih častnika od dr. Fr.

Račkoga. — Dva prilog za hrvatsku sredovječno književnost od Prof. Novakovića.

94. Šareni svet za madu decu. S bojadisanimi slikami. Pančevo, knjižara braće Jovanovića. Ciena 10 nov.

95. Dečija zabava u slici i reči. S bojadisanim slikami. Pančevo, knjižara braće Jovanovića. Ciena 24 nov.

96. Izvješće o stanju školstva v Hrvatskoj i Slavoniji svršetkom školne godine 1878. U Zagrebu. Nakladom kr. hrv. slav. dalm. zem. vlade 1879.

97. Pregled hrvatske tradicionalne književnosti. Napisao Ivan Radečić prof. gimnazije u Senju. Tisak in naklada H. Luster 1879 Ciena 1 for.

98. Knjige od Matice hrvatske. Prijavili ih bodem ko bodo izišle.

Trgovina in promet.

Ogersko vino in Švicarska gosposka.

(Konec.)

Mimogredé je dobilo eno pod nos še uredništvo imenovane dunajske „Wein- und Agrikultur-Ztg.“, ki je Engelnovemu članku dodalo nepremišljeni pristavek, da „med lekarniki 99 odstotkov ne ume napraviti pravilne kemične analize.“ Na to ravnateljstvo notranjim zadevam Bernskega kantona prav — hladnokrvno omenja, da mu ni znano, kakšne so v tem obziru razmere na Avstrijskem in Ogerskem, na Švicarskem pa da stvar nikakor ni taka, ker se strogo na to pazi, da vsak kandidat lekarništva teoretično in praktično dobro dokaže svojo sposobnost za izvajanje kvalitativnih in kvantitativnih analiz. Dejanski pa imajo lekarniki potem toliko posla z analizami, da gotovo ne pozabijo tega kar so znali, nego nasprotno še vedno novih izkušenj si pridobé; v Bernskem kantonu je 40 lekarnikov in že med temi, pravi vlada, so mnogi, ki po vsej pravici slovó kot vsčaki.

„Oester. und W. & Allg. Ztg.“ je sicer jako dober list, a ta nauk jej bode koristen, da drugipot ne bo tako prenegigila se v svoji sodbi. Imenovani tednik je tudi toliko pošten, da prav toplo pohvali Bernsko oblastnijo, in želi, da bi — še naša vlada o podobnih primerljiveh tako energčno branila čast svojih državljanov.

Toľiko o izjavi Bernskega ravnateljstva notranjih zadev. Poznejša novinarska poročila s Švicarskega pripovedujejo, da se ogerski vinski hebrejci niso dosti zmenili za ukaz švicarske gosposke, ker je bilo kmalu potem z nova 9 sodo, držéčih okolo 6000 litrov ogerske črne na Bernskem kolodvoru zaseženih. Med temi sta bila dva soda od Jos. Engel-novega sina v Pečuhu; v obéh je bilo vino barvano s fuksinom. Ostalih sedem sodov je oddal Mans Neugebauer v Promontorji (poleg Budapešte); vino v njih je bilo barvano s fuksinom in še z nekim drugim višnjevim barvilom, od katerega se v vinu posede obilna blatna goščava. Kaj da je prav za prav to barvilo, še ni dognano. Videti je pa, da se ga ogerski židi poslužujejo že v večji meri, ker je tudi v Thunu bilo zaseženih več voz ogerskega vina, v katerem se je poleg fuksina nahajalo še višnjevo barvilo.

Ogerski trgovci so se tega novega bojila poprijeli najbrže zato, ker se fuksin prelahko pojavi. Predno povem, kako se dá prav hitro dokazati, da je vinu pridejan fuksin, naj za tiste, ki se niso bolj na drobno pečali s kemijo, pristavim nekoliko besed o tem, kaj je mnogokrat imenovani „fuksin“ in zakaj se ga je bati.

Fuksin spada v vrsto anilinskih boj ali barv, ki se odlikujejo po svoji živosti, svetlosti in vztrajnosti. Anilinske boje, mimo fuksina znane pod raznimi imeni, kakor n. pr. purpurin, rozejin, magenta, azurius, bleu de Lyon itd., so dandanes za obrtnijo zelo imenitne in rabijo zlasti barvanju volne in svile. Anilin, suod, iz katere se na sila umeten način delajo ta barvila, je oljasta, nekako posebno pa ne neprijetno dišéča tekočina brez boje (t. j. taka kakor voda) in se dobiva iz indige, iz premogove smole in dr.; v novejšem času pa se na debelo nareja le iz benzina. Fuksin, rujavobarvilo v vseh nijansah, od temnorjave do rumenkaste, je nekoliko strupen že sam na sebi, pa nevaren je posebno zató, ker se navadno ne prodaja čist, ampak tak, v katerem se nahaja še arsenik (mošica).

K sreči se, kakor sem že rekel, kaj lahko in hitro spoznati da, če je vinu (ali kakim drugim pijanci: likéru, soku od sadju itd. pridana anilinska barva. Če se hočeš prepričati, ali je kaka prav lepa, žareča črnina prirodna ali pa s fuksinom umetno „popravljená“ in torej zdravju nevarna, ti je treba le — koščka krede. Na ta košček krede se dene kaplja vina, katero se hoče poskusiti. S prva bode kaplja rudeča, bodi si vino prirodno ali s fuksinom barvano; a s časom se bode lisa od prirodne črnine spremenila na vijolično barvo, če je pa vino „fuksinovano“, ostane lisa na kred barva po polnem nespremenjena. Še bolje se dokaže anilinska boja na volnatih nitih. V to svrhu se nekoliko dotičnega vina (ali druge te

kočine) vlije v malo, tanko in podolgasto, c. vi podobno steklenico (prouvette), v vino pa se spusti ozek košček navadnega, nebeljevega flanela iz prave volne; potem se vino zavre nad špiritom m plamenom. Če je v vinu anilin, p. fuksin, flanel živo zarudi in — rudečica se ne da več z lepa izprati. Kdor ne mara „kuhati“, svobodno tudi poskusi brez ognja in kar na hladnem za kake pol ure neka volnatih nitj obesi v vino ter jih potem: če je bila barva na tanko roza ali karmezinasta, pa izgine, naj se niti zmočijo z amonjakom ali pa s solno kislino, potem je bil v vinu vsakako fuksin.

Še na mnogi drug način se dá po znanstvenem potu zvedeti, ali je vino v dotiko prišlo z anilinskimi bojami ali ne, a tachi preiskavi ni vsacemu moči izvajati. Za navadno potrebo zadostujejo čez in čez te precj priproste poskušnje, katere sem prej navél.

— ete —

Eksekutivne dražbe.

7. sveč. Neža Šribar (1) iz Dul (300) v Krškem

9. sveč. Janez Petrič (2) v Ljubljani (458); Vincenc Klier (1) v Ljubljani (118); Franc Jeršič (1) iz Št. Jurja (921); v Mokronogu; Vincenc Boben (1) v Ljubljani (293); Andrej Grošel (3) iz Huj (180) v Kranji.

10. sveč. Marija Avžin (2) iz Parij (1050) v Bistrici; Jože Kirn (2) iz Postenja (1310) v Bistrici.

Iskrajne cene 4 februarja

Papirna renta 70.40 — Srebrna renta 71.20 — Zlata renta 83.60 — 1860letno državno posojilo 132 — Bankine akcije 844 — Kreditne akcije 289.25 — London 16.75 — — Cea. kr. cekini 5.52 — — — frankov 9.34.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji, Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko

je edino pomagalo

zimsko zdravilo.

Devoljeno od	Poskušeno	Vsled patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme ponajati.
7. grudna	spoznano.	Dunaj 12. maja
1858.		1858.

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in silitične bule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepa slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zapreje v spodnjem telesu, polucije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, bule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več ča pije ker ima to moč, da vse rezveže, in na vodo zenc.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred katerimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lasnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom. Rizzoli, lekar v Novem mestu.

J. Biaznikovi nasledniki v Ljubljani.

Prsne in pljučne bolezni

naj bodo kakoršne koli, ozdravi najgotovejšé po zdravniškem ukazu pripravljeni v Avstro-Ogerski, v Nemčiji, Franciji, Angliji, Španiji, Rumuniji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

snežniški alop iz zelišč

Ta sok je posebno dober pri bolečinah na vratu in prsih, hripi, hripavosti, kašlju in náhodu. Mnogi se imajo le temu soku za mirno spanje zahvaliti.

Ta sok je tudi za zdrave dober pri meglenem in slabem vremenu, da se ne prehladí.

Zavoljo svojega prijetnega okusa je dober za otroke, potreben pa vsem, ki so na pljučih bolni. Potreben je tudi pevcem in govornikom zoper hripavost.

Oni p. n. kupci, ki želé pravi snežniški alop iz zelišč, katerega izdelujem že od leta 1855, naj zahtevajo izrekoma

Wilhelmov snežniški alop iz zelišč.

Pri vsaki flašici je tiskan navod, kako naj se rabi.

Ena zapečatena izvirna flaša velja 1 gl. 25 kr., ter jih ima na prodaj zmirom frišne

Franc Wilhelm,

lekar v Neunkirchen pri Dunaju.

Za zavitek se računi 20 kr. (7)

Pravi Wilhelmov snežniški alop iz zelišč imajo na prodaj na Kranjskem samo:

V Ljubljani: Peter Lasnik.

V Postojni: Anton Leban, lekar; v Kranji: Karel Šavnik, lekar; v Metliki: Fr. Wacha, lekar; v Novem mestu: Dom. Rizzoli, lekar.

P. n. občinstvo naj zahteva izrekoma Wilhelmov snežniški alop iz zelišč, ker tega le jaz izdelujem; neki Julius Bittner izdeluje tudi nekak snežniški alop iz zelišč pa tistega ni treba vzeti, ker je le po mojem ponarejen, pa ni tako dober.